

**ГОДИШЊИ ПРОГРАМ
ЗАШТИТЕ , УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА
ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА НА ТЕРИТОРИЈИ
ГРАДА НИША ЗА 2021. ГОДИНУ**

Пољопривредним земљиштем у државној својини располаже и управља држава посредством Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, а користи се према Годишњем програму заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта који доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Годишњим Програмом заштите, уређења и коришћења државног пољопривредног земљишта за 2021. годину утврђују се: врста и обим радова које треба извршити у 2021. години, динамика извођења радова и улагања средстава. Програмом су приказани подаци о пољопривредном земљишту у државној својини на територији Града Ниша, по катастарским општинама, класама и културама, подаци о стању заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, програм радова на заштити и уређењу пољопривредног земљишта и план коришћења пољопривредног земљишта у својини Републике Србије.

I ОПШТИ ДЕО

Површина Града Ниша износи 596,6 км². Територија Града Ниша налази се на југоистоку Републике Србије и захвата површину од 596,71 км², односно географски се налази између 43° 14' и 43° 19' северне географске ширине и 21° 44' и 22° 07' источне географске дужине, у котлини која је оивичена планинским масивима Калафата, Црног врха, Попове главе, Сврљишких планина, Суве планине, Селичевице и на западу грбеном Малог Јастрепца.

Мрежу насеља Града чини 71 насељено место од којих у насељу Коритњак више нема стално настањених. Густина мреже (једно насеље на 8,4 км²) је готово двоструко већа него густина мреженасеља у Србији (једно насеље на 14,4 км²), а просечна величина је готово троструко већа (у Нишу 3665, у Србији 1167 становника у просеку). У градским насељима живи 72% укупног становништва, док 72693 становника или 28% укупне популације Града живи у осталим насељима (приградским и сеоским). У малим насељима (до 500 становника) живи 3% укупног становништва, у насељима средње величине (500 до 2000 становника) живи 10% становништва, а преостало становништво (225234 или 87%) живи у насељима са преко 2000 становника. Приградска и сеоска насеља заузимају већи део територије Града у односу на градско језгро.

Пољопривредно земљиште

Расположиво пољопривредно земљиште на територији Града Ниша, према подацима Пописа пољопривреде 2012. године, износи 26.644 ха, а коришћено само 13063 ха или 49% расположивог пољопривредног земљишта. Просечан земљишни посед је површине око 3,2 ха. Од укупног коришћеног пољопривредног земљишта на оранице и баште се односи 75,2%, воћњаке 7,8%, винограде 6,1% а ливаде и пашњаке 9,1%.¹ Доминирају II, III, IV и V бонитетна класа земљишта. Основна компаративна предност нишког земљишног фонда је разноликост по типовима, надморској висини, начинима искоришћавања (што је предуслов за развој свих видова пољопривредне производње) и незагађеност земљишта, што омогућава најкраћу и најефикаснију конверзију конвенционалне у органску пољопривредну производњу.

Сеоско подручје Града Ниша карактерише производна разноликост. Оно је груписано у 4 реона: ратарско-повртарски, сточарски, агротуристички и воћарски реон. Да би потенцијал земљишта дошао до пуног изражаја морају се познавати особине и плодности земљишта и предузимати одговарајуће мере међу којима се истичу време обраде, количина и начин ђубрења, мере заштите земљишта и посебно, контрола плодности земљишта. Реонизација је обављена на основу производних потенцијала и традиције, природних и техничких предуслова. Највећи потенцијал за раст има агротуристички реон због величине и веома повољних природних услова за развој производње и услуга, чиме се ствара додата вредност у пољопривреди. Природна богатства (Сићевачка и Јелашничка клисура, планински предели са ски стазама, параглајдинг полазиштима, мото-крос стазама, бањама, као и манастирима) омогућавају развој руралног туризма (агро-, еко-, етно-, ловни и транзитни туризам).²

На подручју Града Ниша, изражени су разноврсни видови ерозије у зависности од рељефа, стања вегетације, особине земљишта, начина коришћења земљишта, развијености хидрографске мреже, одсуство заштитних мера и др. Дуж обе стране Јужне Мораве, терен обилује брежуљцима и купастим узвишењима са великим нагибима. Нагиб терена је посебно значајан за ерозивне процесе на њивама и пашњацима са проређеном травом. Слабо развијена вегетација или одсуство вегетације на већим нагибима доприноси појави ерозије на овом подручју. То су обично јако проређене шуме и деградирани пашњаци.

Поред природних фактора значајну улогу у развоју ерозивних процеса игра и антропогени фактор. Начин искоришћавања и обрада земљишта није прилагођен осталим природним чиниоцима који утичу на појаву стварања ерозије (облик и правац пружања парцеле и др.).

На основу Одлуке о ерозивним подручјима и противерозивним мерама коју је донела Скупштина Града Ниша сви видови ерозије на подручју Града Ниша су сврстани у осам категорија, и то:

I КАТЕГОРИЈА – акумулација наноса у алувијалним равницама: обухвата земљиште на равном терену, нагиба 0 до 2° у долини Јужне Мораве, око Горњег и Доњег Међурова, Поповца, Лалинца, Трупала, Вртишта, Мезграје, Доње Топонице и Доње Трнавe, затим у долини Нишаве од Ниша до Брзог Брода, односно Нишке Бање, и од Ниша левом и десном обалом Нишаве до улива у Јужну Мораву.

II КАТЕГОРИЈА – врло слаба површинска ерозија: земљиште у нагибу од 2 до 5° између Кравља и Палиграца, узводно од Кравља од Горње Топонице до Чамурлије, од Доње Врежине до Малче и око Малче, изнад Равног Дола и између Доњег Власа и Габровца.

III КАТЕГОРИЈА – слаба површинска ерозија: обухвата површине у нагибима од 5 до 7° у Јасеновику, веће површине између Горњег Матејевца и Горње Врежине, око Паси Пољане, од Чамурлије до Горње Топонице и од Горње Трнавe и Веле Поља до Палиграца.

IV КАТЕГОРИЈА – средња ерозија: захвата земљишта са нагибом од 7 до 10° између Палиграца и Веле Поља, Веле Поља и Миљковца, око Церја, изнад Лесковика, око Рујника, Чамурлије, Хума, Каменице, Доњег Матејевца, између Сићева, Малче, Горње Врежине и око Габровца.

¹ Акциони план одрживог развоја Града Ниша 2015-2020.

² Акциони план одрживог развоја Града Ниша 2015-2020

V КАТЕГОРИЈА – средње јака ерозија: захвата брдовите терене са нагибом 10-15° око Сечанице, Суповца, Веле Поља, Церја, Лесковика, Кравља, Каменице, Паси Пољане, између Габровца и Доњег Власа, код Јелашнице и Сићева, Мрамора, Мраморског Потока и Крушца.

VI КАТЕГОРИЈА – јака ерозија: захвата подручје на нагибима од 15 до 20° између Габровца, Вукманова и Прве Кутине, код Јелашнице, Просека, Сићева, Островице, Равног Дола, Врела, Бренице, Лесковика, Церја и Паљине.

VII КАТЕГОРИЈА – врло јака ерозија: захвата површине са нагибом већим од 20° а појављује се на падинама стрмијих потока, код Равног Дола, Островице, Пасјаче, Врела, Бренице и Хума.

VIII КАТЕГОРИЈА – ексцесивна ерозија: захвата мању површину у нагибу већим од 30° између Пасјаче и Јасеновика.

Хидрографска мрежа је веома добро развијена на подручју Града Ниша. Реке, Јужна Морава и Нишава имају велики број мањих притока, речица и потока који су усечени дубоко у терен. Падине ових потока су углавном без сталне вегетације, на плитким земљиштима и растреситом супстрату, што доприноси великој продукцији и проносу наноса до матичних реципијената, ових река.

Уређење пољопривредног земљишта

Уситњеност поседа на пољопривредним газдинствима и посед до 5 ха на укупно 95% пољопривредних газдинстава на територији града, не обезбеђује економски исплативу и конкурентну пољопривредну производњу. Просечно пољопривредно домаћинство у Нишу има 3,2 ха пољопривредног земљишта, што је знатно испод просека за Србију (5,44 ха). Само 3,26% пољопривредних газдинстава поседује у свом власништву 5–20 ха земљишта.

На територији Града Ниша до сада је извршена комасација пољопривредног земљишта у 28 катастарских општина, на основу програма комасације који је Скупштина Општине Ниш усвојила 07.09.1988.године, и то:

Редни број	Катастарска општина	Површи. (ha)	Број учесн.	Број парцела		Просечна величина парцеле (m2)		Увећање
				Старо стање	Ново стање	Старо стање	Ново стање	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Пасјача	86	197	1560	280	6,30	30,70	4,80
2	Ореовац	51	154	480	150	10,60	32,70	3,00
3	Островица	45	155	460	140	9,70	32,10	3,30
4	Поповац I	194	417	1120	445	18,00	46,00	2,60
5	Д. Трнава	362	414	2100	560	17,00	64,00	3,80
6	Г.Трнава	201	272	1120	400	23,00	54,00	2,30
7	Кравље	661	552	6990	2889	9,46	22,88	2,42
8	Палиграце	378	325	2192	1119	17,24	33,78	1,96
9	Мезграја	273	308	2032	661	13,44	41,30	3,07
10	Вртиште	444	647	3527	1105	12,57	40,18	3,19
11	Д.Топоница	124	252	796	316	15,00	39,00	2,60
12	В.Поље	562	665	2576	1240	21,77	45,24	2,08
13	Трупале	886	1297	6090	2475	14,00	35,00	2,40
14	Врело	16	99	289	133	5,52	12,03	2,17
15	Чамурлија	167	257	950	399	17,48	41,85	2,38
16	Д.Комрен	135	380	1060	545	12,74	24,77	1,94
17	Г.Комрен	167	342	1220	531	13,69	31,45	2,30
18	Бреница	107	211	791	294	13,20	26,80	3,01
19	Хум	217	449	2212	1159	9,80	18,72	1,61
20	Поповац II	68	229	768	201	8,85	33,83	3,82
21	Н.Село	100	216	560	301	14,86	33,22	1,86
22	Крушце II	89	268	578	269	14,53	31,23	2,15
23	Чокот	71	181	523	209	13,58	33,97	2,50
24	Лалинац	985	920	7816	2286	12,60	43,08	3,42
25	Сечаница	574	596	4311	1345	13,08	46,91	3,59
26	Мезграја	57	190	512	-			
27	Мрамор	278	370	616	559	45,13	49,73	1,10
28	Крушце I	336	368	1375	559	24,44	60,11	2,46
	Укупно	7629	10731	54624	20570	1397	3709	2,65

Комасацијом је извршено просечно увећање парцела за око 3 пута, односно груписањем поседа добијене су у просеку парцеле површине преко 40 ари. Део парцела који је захваћен комасационим подручјем задржао је фактичко стање или са мањим корекцијама.

Позитивни ефекти који су постигнути комасацијом су укрупњавање парцела, уређење водотокова, дренажа и исушивање забареног земљишта.

У наведеним катастарским општинама, укупно је регулисано 15.000 метара у дужини водотока, урађено 4.000 метара канала—сисаваца, исушено око 120 хектара забареног земљишта и извршена дренажа у дужини од 9.000 метара. Запуштене површине су очишћене, скинути су слогови и тиме је добијено 150 хектара нових обрадивих површина. Укрупњавањем уситњених друштвених (државних) и приватних парцела добијене су знатно веће парцеле погодније за обраду и производњу.

На тада комасираном подручју, формирана је путна мрежа у дужини од око 1.100 км, чиме је обезбеђен прилаз парцелама са најмање две стране.

Наведени програм комасације реализован је у две фазе.

Трећом фазом комасације по програму из 2015. године, који је усвојила Скупштина Града Ниша („Сл. Лист Града Ниша“ број 37/2015) предвиђено је уређење земљишта у следећим катастарским општинама: Малча, Горња Врежина, Доња Врежина, Брзи Брод и Просек Манастир, на укупно 923,59 ха, за укупно 5.357 катастарских парцела. Такође, по програму израђеном током 2014. године, за катастарске општине Бубањ Село, Горње Међурово, Доње Међурово, Паси Пољана и Чокот, планирано је уређење земљишта на укупној површини од 1.577 ха, након усвајања од стране Скупштине Града Ниша.

Претходних година, поред напред наведених програма комасације, у складу са годишњим програмима заштите, уређења и коришћења државног пољопривредног земљишта, извршена је ревитализација атарских путева у дужини од око 80 км, израђене су студије и елаборати за успостављање система за наводњавање дела пољопривредног земљишта на територији Града Ниша (студијско – истраживачки радови за потребе наводњавања пољопривредног земљишта), спроведене мере против ерозије, пошумљавањем парцела на површини од 15,70 ха, са 5.500 садница бора и багрема, као и опремање пољоочуварске службе.

ПРИЛОГ: ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ГОДИШЊЕГ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НИША ЗА 2021. ГОДИНУ

Годишњим програмом заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији Града Ниша за 2021. годину обухваћен је преглед површина пољопривредних култура земљишта по катастарским општинама и културама, преглед површина пољопривредног земљишта по облицима својине по КО, површине пољопривредног земљишта по класама и културама, подаци о одводњавању, наводњавању, мере за побољшање квалитета пољопривредног земљишта и мелиорација ливада и пашњака, план прихода сопственог учешћа Града Ниша, план радова на заштити, уређењу и коришћењу пољопривредног земљишта, извештај о уговорима о закупу пољопривредног државног земљишта. Годишњи програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији Града Ниша за 2021. годину садржи бројеве јавног надметања за коришћење без плаћања, преглед груписаних јавних надметања, величине јавних надметања као и катастарске парцеле у државној својини које нису обухваћене важећим или планираним закупом или давањем на коришћење без накнаде.

Комисија за израду предлога Годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији Града Ниша за 2021. годину, је користила податке из јавне евиденције о непокретности и на основу истих израдила Годишњи програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта за 2021. годину, а увидом у фактичко стање на терену, ортофото снимке и другу расположиву документацију утврдила које се земљиште из ових података изузима из поступка давања у закуп, односно на коришћење и за све наведене податке и наводе одговара под пуном кривичном, прекршајном и материјалном одговорношћу.

Овај Програм објавити у "Службеном листу Града Ниша".

ИЗЈАВА

Комисија за израду годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта града НИШ за 2021. годину, користила је податке из јавне евиденције о непокретности и на основу истих израдила Годишњи програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта за 2021. годину, а увидом у фактичко стање на терену, ортофото снимке и другу расположиву документацију утврдила које се земљиште из ових података изузима из поступка давања у закуп, односно на коришћење и за све наведене податке и наводе одговара под пуном кривичном, прекршајном и материјалном одговорношћу.

Програм су сачинили следећи чланови Комисије:

Председник Комисије (Малина Радовановић) _____

Заменик председника Комисије (Младен Гвозденовић) _____

Члан 1 (Мариша Каралевић) _____

Члан 2 (Игор Ђорђевић) _____

Члан 3 (Ненад Петровић) _____

Члан 4 () _____

Члан 5 () _____